

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛЕВЕН
ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ“
ЦЕНТЪР ЗА ДИСТАНЦИОННО ОБУЧЕНИЕ

Лекция №11

ФИСКАЛНА ПОЛИТИКА

Доц. д-р Пенка Стефанова, дм

Цели и инструменти на фискалната политика

Дефиниция: Използване на бюджетните приходи и разходи за постигане на макроикономическо равновесие

Бюджетен дефицит:

бюджетните разходи са по-големи от бюджетните приходи

Бюджетен излишък:

бюджетните приходи са по-големи от бюджетните разходи

Закон за бюджета

- Технология на приемането:
 - 1) Разработва се и се приема от правителството.
 - 2) Постъпва за обсъждане в комисията по бюджета и икономическата комисия на парламента. Ако се приеме в комисиите – се предлага за обсъждане.
 - 3) Обсъждане на първо и второ четене в парламента.
 - 4) Приемане на Закона след Второ четене.

Закон за бюджета

- Определят се: данъчните ставки върху доходите и печалбата, обхвата на данъчната база, размерът на необлагаемият доход, всички такси, мита, акцизи, , социалните помощи, начините за евентуално инфлационно индексирание и др;

Бюджетни ПРИХОДИ

- ДАНЪК ВЪРХУ ЛИЧНИТЕ ДОХОДИ
- ДАНЪК ВЪРХУ ПЕЧАЛБАТА
- ДДС
- ЕКОЛОГИЧНИ ДАНЪЦИ
- ДАНЪК СГРАДИ/СОБСТВЕНОСТ
- МИТА И АКЦИЗИ
- ТАКСИ И ГЛОБИ
- ПЕЧАЛБА на БНБ
- неданъчни приходи /лицензии, концесии, продажба на активи/

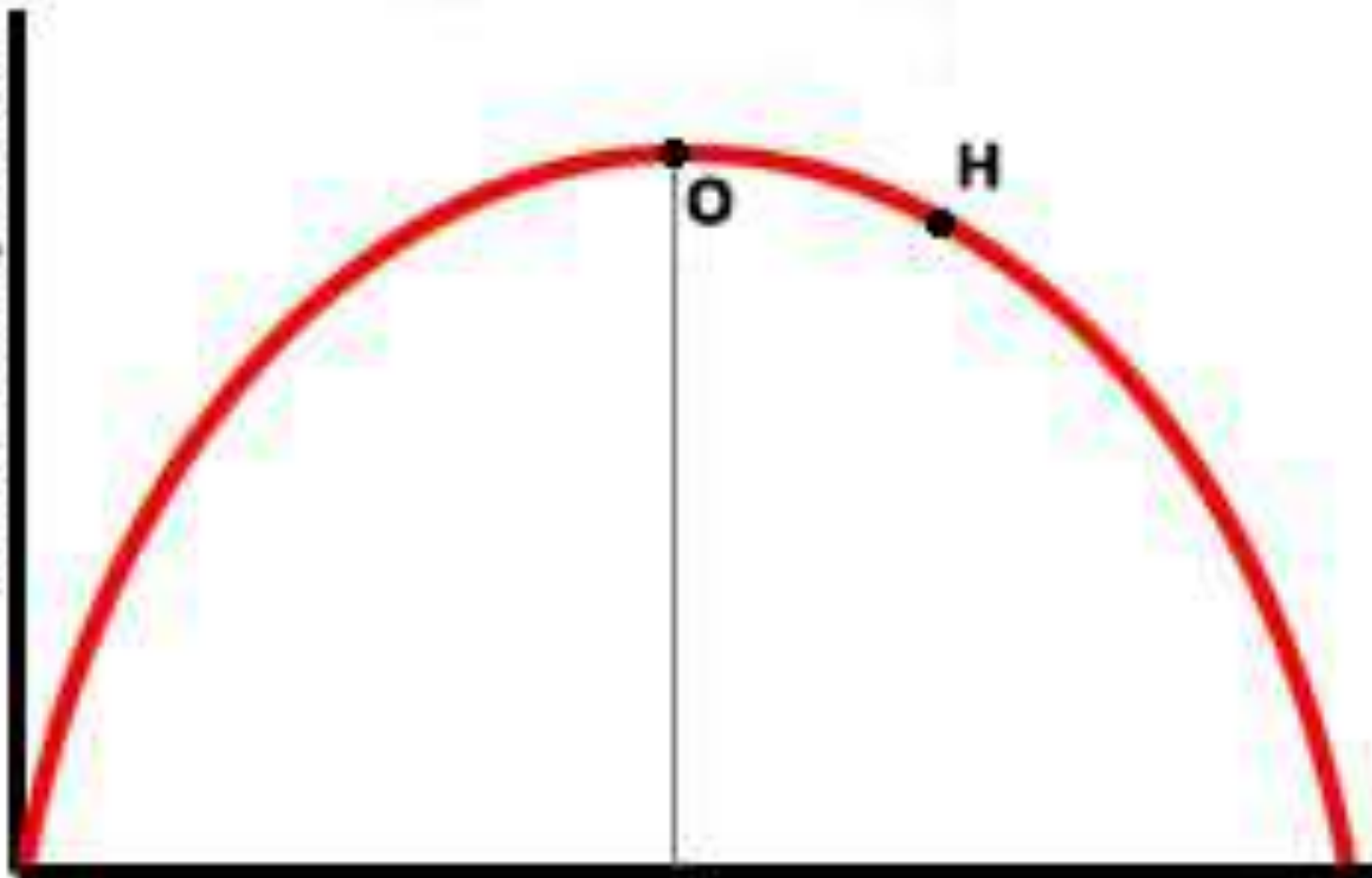
Бюджетни ПРИХОДИ

- Теорията (кривата) на американския икономист Артър Лафер:

Твърди, че понижението на данъчната ставка води до увеличение на данъчните приходи в абсолютно изражение.

Според него след 45 – 50 % данъчна и осигурителна тежест, събираемостта спада.

данъчни приходи

размер на данъците

O - оптимум на данъчните постъпления

H - настоящо ниво на данъчните размери в България

Бюджетни РАЗХОДИ

- ДЪРЖАВНА АДМИНИСТРАЦИЯ (у нас и в чужбина)
- ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
- ОТБРАНА И ВЪТРЕШЕН РЕД
- ПРАВОРАЗДАВАТЕЛНА СИСТЕМА
- СОЦИАЛНИ ПРОГРАМИ
- ИНФРАСТРУКТУРА
- Вноска в бюджета на ЕС

Общо икономическо съдържание и класификация на държавните разходи

Финансовото въздействие върху икономическите и социалните процеси се осъществява по два начина - чрез приходната система и чрез разходната система на финансите.

Разходната система на финансите е съвкупност от елементи (отделните форми на държавните разходи), чрез които се осъществява преразпределението на националния доход в съответствие с целите и задачите на държавната политика.

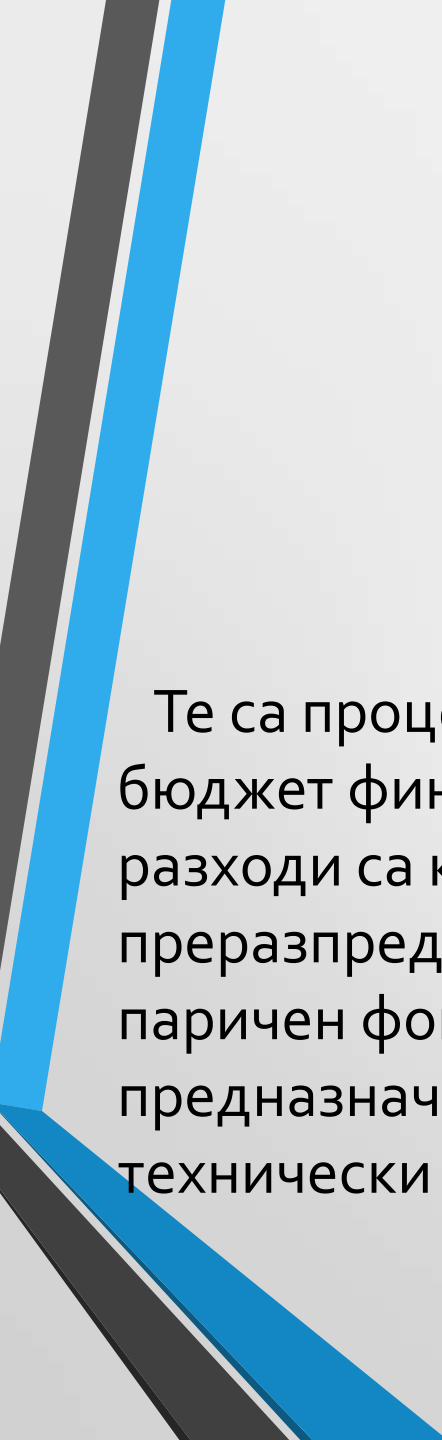
Отначало учението за разходите и разходната система на финансите е било подценявано от финансовата наука. Тя се е занимавала само с приходната система.

Причина за това е ограниченото виждане за ролята и мястото на държавата в икономиката. Чрез разходната система не се е предвиждало никакво въздействие върху икономическите и социалните процеси, затова и не се е изучавала. Но още през 19 век *Вагнер* формулира закона за увеличаване на държавната дейност и за повишаване на държавните разходи.

В съвременните условия все по-важно значение придобиват държавните разходи, насочени към регулиране на икономиката.

Чрез тях правителствата се стремят да стимулират активността и да противодействат на неустойчивостта на цикличното развитие на пазарната икономика.

Чрез държавните разходи се продължава и завършва разпределението, започнато с приходната система.

Те са процес на потребление на събираните в държавния бюджет финансови ресурси. От тази гледна точка държавните разходи са категория главно на финансовото преразпределение. Чрез тях събраните в централизирания паричен фонд ресурси получават строго целево предназначение - инвестиции, култура, управление, технически прогрес, военно дело и пр.

Следователно характеристиката на *държавните разходи* се свежда до:

- Част от БВП, която се разпределя от държавата според държавната политика.
- Тяхното предназначение е осигуряването на публични блага и задоволяването на обществените потребности.

Инструмент за въздействие на държавата върху различни страни от дейността на обществото.

В нашата финансова литература се разглежда и *класификация на държавните разходи според целите и предназначението им*. Според нея разходите биват:

1. разходи за националната икономика;
2. разходи за социално осигуряване;
3. разходи за образование;
4. разходи за здравеопазване и физкултура;
5. разходи за отбрана;
6. разходи по държавните дългове;
7. разходи за управление;
8. разходи за външно-икономическа намеса.

Бюджетна политика

Формира се в зависимост от два основни фактора:

(1) БВП

(2) Пазарната конюнктура

Бюджетна политика

- Бюджетните разходи като лост за въздействие върху икономиката

- ** Едни и същи по обем бюджетни разходи водят до различни резултати в различните сектори на икономиката или видовете социални трансферни плащания

Разходи по обслужване на държавния дълг

- (А) Вътрешен и външен
- (Б) държавен и частен

Дял на дълга в: БВП и бюджетните разходи, както и
спрямо Износа

Финансиране на бюджетния дефицит

- Касово (проинфлационно): БНБ и/или местни търговски банки – “ефект на изтласкването на частния бизнес от кредитния пазар”
- Чрез ДЦК – съкровищни бонове и облигации (в лева или чужда валута)
- Заеми от международни финансови институции, банки или правителства

Ефективност на фискалната политика

- При подем
- При рецесия

Зависимости между инфлацията и безработицата

УПРАВЛЕНИЕ НА БЮДЖЕТА

Бюджетно саморегулиране (AUTOMATIC STABILIZERS):

При благоприятна конюнктура расте БВП, съответно и данъчните приходи и обратно, намаляват социалните разходи (по-високи доходи и по-висока заетост).

И, обратно: при рецесия намаляват данъчните приходи и растат бюджетните социални разходи

Видове фискална политика

- (А) Експанзионистична – увеличение на бюджетните разходи и/или понижение на данъчната ставка

- (В) Рестриктивна – намаление на бюджетните разходи и/или увеличение на данъчната ставка; фискална спирачка (fiscal drag)

Значение на избрания модел за бюджетния баланс.